

Metodoloxía de avaliación de stocks de navalla (*Ensis magnus*) no banco marisqueiro de As Means.

José Carlos Mariño Balsa. Asistencia técnica da Confraría de Pescadores San Antonio de Cambados.

Doutor en Ciencias do Mar pola Universidade de Vigo, con máis de 20 anos de experiencia en técnicas e instalacións de cultivo de peixes, crustáceos e bivalvos e na xestión técnica do sector marisqueiro

Introdución

O banco de As Meás (AR-257 I e II), situado ao Noreste da Illa de A Toxa e ao Oeste do banco de O Sarrido ten unha superficie total de 503.452 m² segundo a medición feita no portal do Sigremar.

A extracción de navalla no banco marisqueiro de As Means, desenvólvense a través dun plan zonal conxunto entre as Confrarías de Cambados e o Grove. Tradicionalmente o recurso foi explotado polos forquilleiros de Cambados e o Grove dende os anos 50. A situación do banco, alonxado da costa, non permitiu a súa explotación aos mariscadores a pé, sendo unha actividade complementaria desenvolvida polos mariscadores a flote.

Actualmente a extracción da navalla no "Lombo de As Means", realízase con arte da forquilla ("horquilla" no, Decreto 15/2011), que é a máis axeitada para a

extracción deste recurso. Esta arte acompáñase dun espello ou mirafondos que permite ver os "buratos" que deixan as navallas no fondo areoso.

Material e métodos

Previa á solicitude anual de aprobación do plan zonal realízase unha mostraxe, normalmente no mes de Novembro ou Decembro, elixindo unha mañá cun coeficiente de baixamar inferior a 0,50 metros, para poder acceder á meirande parte do banco a pé.

Figura 1.- Forquilleiros e técnicos nun momento da mostraxe.

A mostraxe está dividida en dúas partes, unha primeira, regular, estratificada cuantitativa e unha segunda cualitativa por transectos.

Mostraxe regular estratificada

Sobre a superficie total do banco establecéronse unha serie de estratos a partires da batimetría e a experiencia dos forquilleiros. Sobre os 4 estratos distribuíronse regularmente (cuadrícula) unha serie de puntos para a recollida de mostras (figura 2).

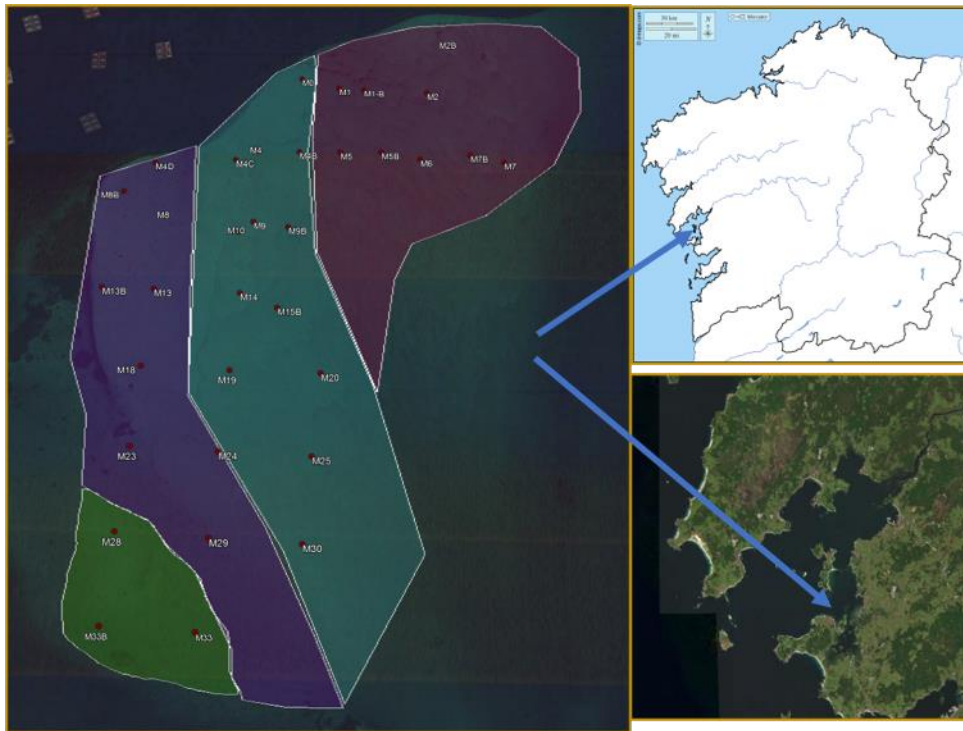

Figura 2.- Puntos para a recollida de mostrax.

Mostraxe cualitativa

Esta técnica de mostraxe basease na obtención de datos a partires dunha actividade extractiva estandarizada, nun período determinado de tempo de 15 minutos e a través dun transecto xeoreferenciado e que se repite anualmente. Esta metodoloxía non permite establecer a biomasa ou as densidades do banco marisqueiro, se ben permite aproximarnos á realidade extractiva por parte dos forquilleiros.

O método permite establecer unha serie de parámetros que comparativamente con outras mostraxes e a experiencia, permite coñecer a "saúde" do banco. Estes parámetros son "kg/hora", que fai referencia a exemplares comerciais e non comerciais extraídos, "número de forquilladas" que nos indica a capacidade do forquilleiro en visualizar os buratos (densidade dos mesmos). Datos moi importantes na explotación deste banco marisqueiro intermareal e que permite a extracción durante un período reducido arredor das baixamares (figura 3).

Figura 3.- Momento da mostraxe no banco de As Means, no que o forquilleiro se atopa á procura dos buratos dos sifóns dos solénidos, para posteriormente empregar a forquilla para extraelos.

Para o cálculo da biomasa empregouse o programa de xestión marisqueira AROUSA e para o estudo das cohortes o programa FISAT.

Resultados e discusión

Os resultados das mostraxes cuantitativas do banco de As Means, foron obtidos a través dunha análise estratificada completa, a partires dos 4 estratos planeados na figura 2.

Entre o ano 2017 e 2022 a biomasa comercial dispoñible variou entre 16.650 kg e os 36.100 kg, nametres que as capturas fluctuaron entre as 3.250 kg e os 11.400 kg. A correlación entre os resultados das mostraxes e as capturas anuais foi relativamente boa cun $r^2=0,532$. A porcentaxe de capturas en tódolos anos mostreados acadou un valor menor ao 50 % da biomasa comercial.

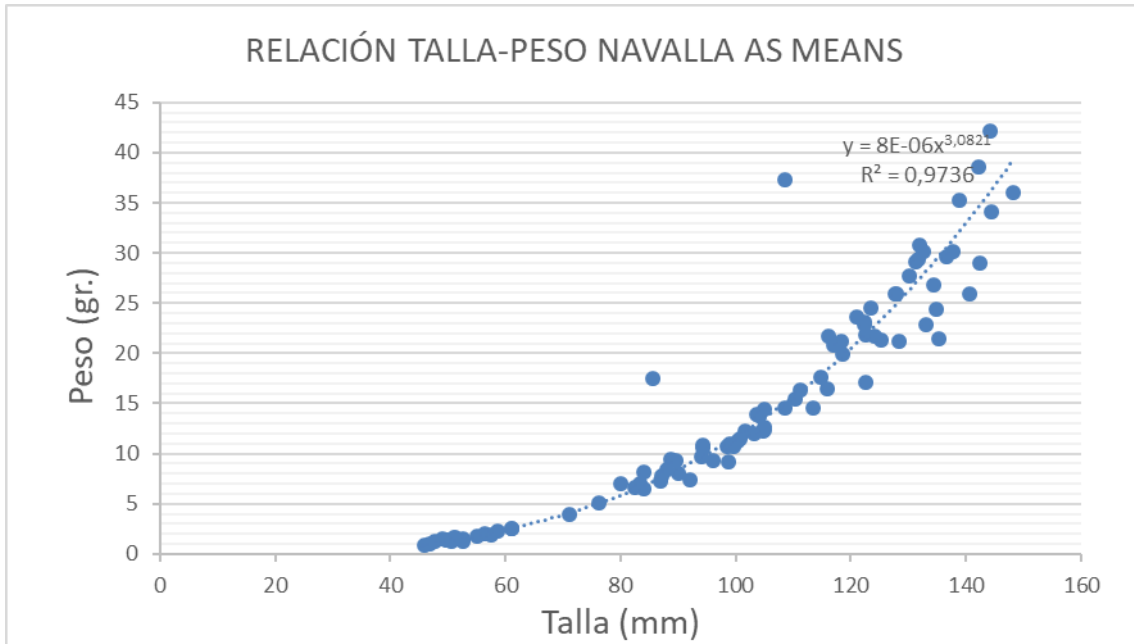

Figura 4: Relación talla-peso das navallas capturadas na mostraxe previa á solicitude do plan de 2023.

A partires dos resultado das mostraxes cualitativas obtivemos estimacións da capacidade de pesca dos mariñeiros a través dun índice de abundancia relativa expresado en Kg comerciais/ hora.

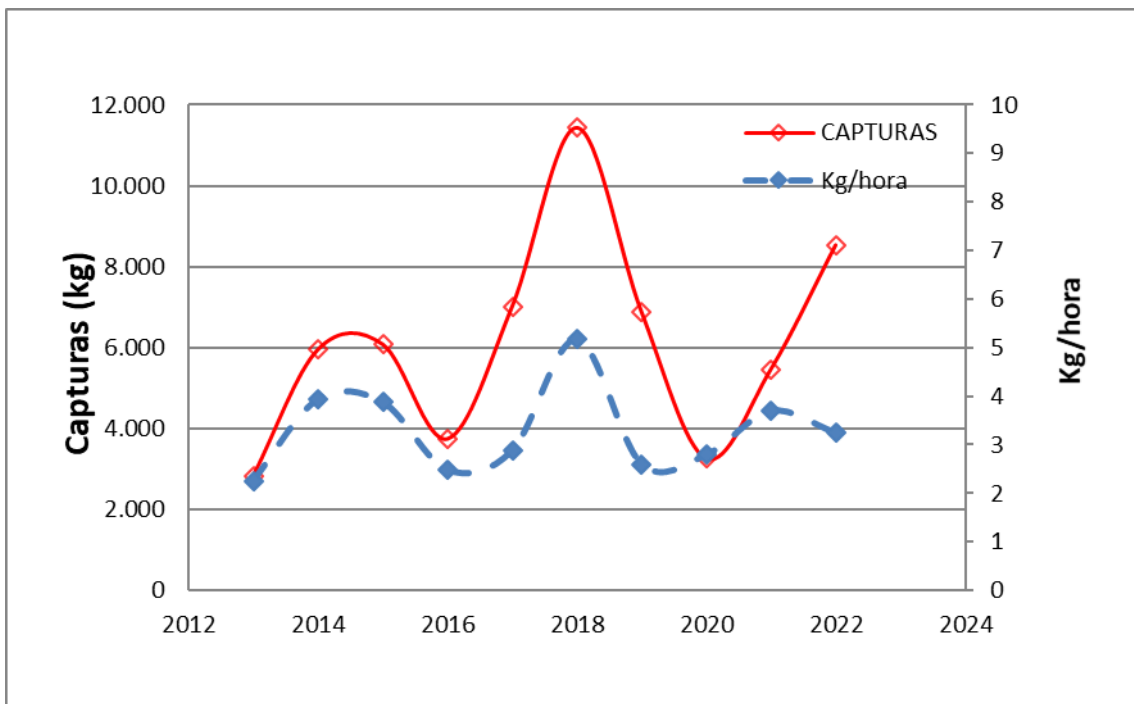

Figura 5.- Capturas de navalla (kg) extraída anualmente no lombo de As Means (vermello) fronte ao resultado da mostraxe, expresado en kg_comercias/hora (azul) ao longo dos 10 últimos anos.

Os resultados da mostraxe correlacionan de maneira importante ($r^2=0,55$) coas cantidades de navalla extraídas cada ano, como pode verse na figura 5. A única excepción a este comportamento aparece no ano 2022 no que as capturas de ameixa babosa do marisqueo a flote de Cambados (esta confraría extrae o 90% de navalla do banco de As Means), varían, nos últimos 10 anos, entre 25.000 e 40.000 kg anuais, iniciando un importante descenso en 2021 e chegando a un mínimo histórico de 7.000 kg en 2022. A ausencia desta especie como recurso principal do marisqueo a flote, provocou un desprazamento da frota cara á captura de navalla nas Means e consecuentemente o incremento importante nas capturas deste último ano, que non se axusta ao esperado na mostraxe de avaliación de stock inicial.

Considerando esta circunstancia especial, a correlación entre ámbalas é aínda máis robusta cun $r^2=0,626$. (figura 6).

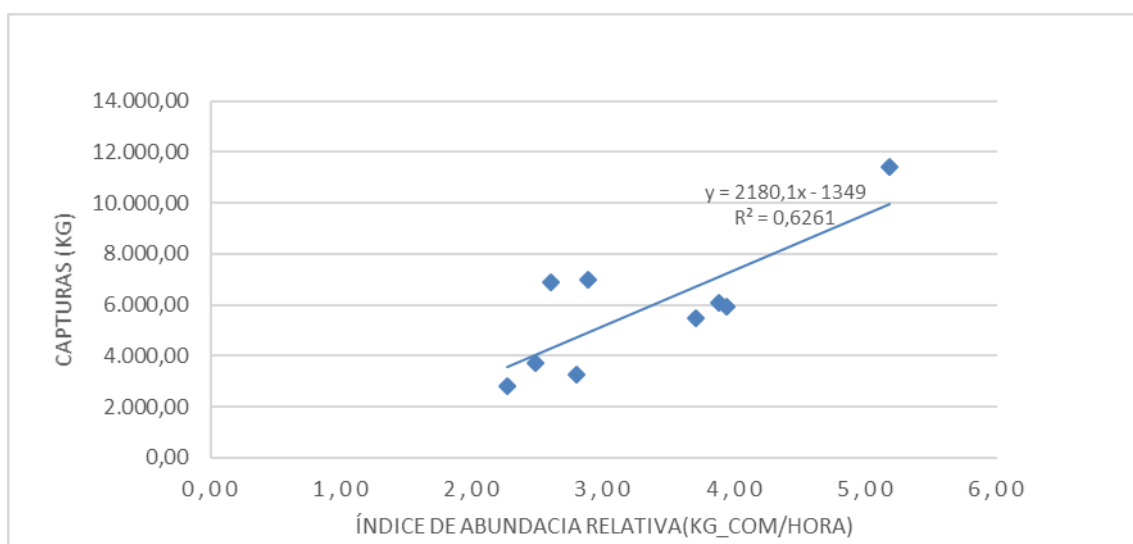

Figura 6.- Relación entre o índice de abundancia relativa (kg_com/hora) e as capturas anuais de navalla.

Outros resultados derivados das mostraxes

A partires da análise das tallas dos exemplares capturados nas mostraxes atopamos anualmente a presenza de tres cohortes da poboación de *Ensis magnus* no banco de As Means. A modo de exemplo, preséntanse dúas análises das cohortes polo método normsep mediante o programa Fissat II para o ano 2017 e 2021.

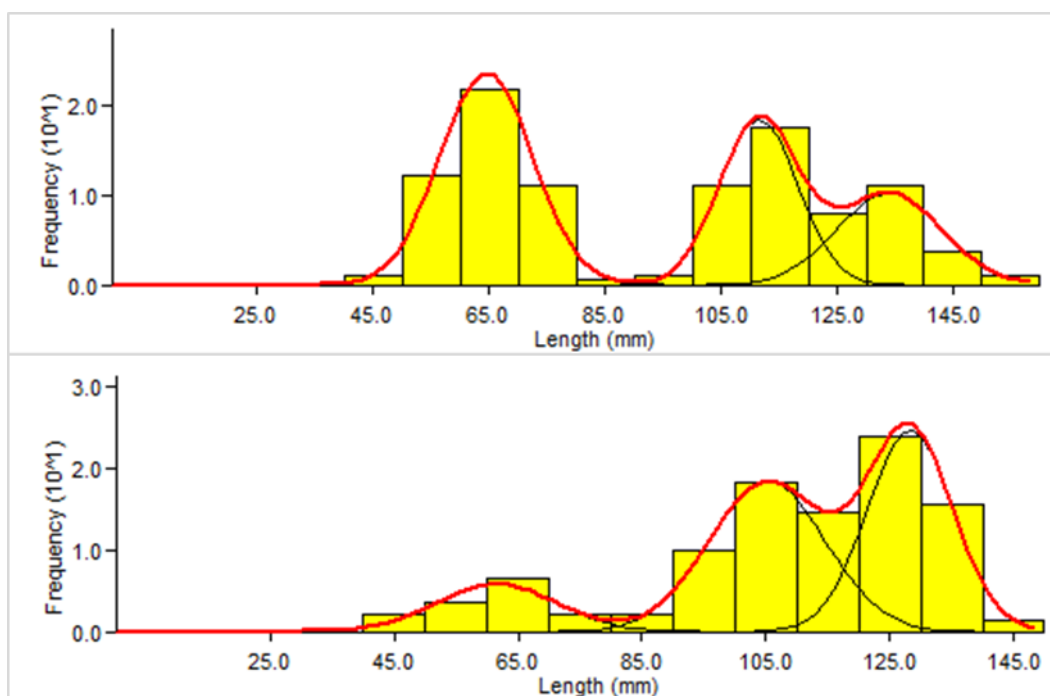

Figura 7.- Análise de cohortes a partires das navallas obtidas nas mostraxes dos anos 2017 e 2021.

Conclusións

Os métodos de mostraxe empregados na avaliación do stock de navalla (*Ensis magnus*) no banco marisqueiro de O Lombo de As Means (SIGREMAR-AR-257) ofrecen uns resultados interesantes que nos dan unha idea aproximada da situación poboacional previa á explotación anual do recurso. A combinación das técnicas de mostraxe habituais de calcatas (cuantitativa-estimación de biomasa total) coa técnica específica de captura por unidade de tempo (cualitativa-estimación do índice de abundancia relativa); amosan unha correlación importante que nos serve de base á planificación do plan anual de xestión e permiten unha explotación sustentable do recurso ao longo do tempo.

BIBLIOGRAFÍA

- Gayanilo, F. C., Sparre, P., & Pauly, D. (2005). *FAO-ICLARM stock assessment tools II: User's guide*. Worldfish Center, Food and Agriculture Organization of the United Nations.
- Parada, J. M., & Molares, J. (2009). *Unha ferramenta para a avaliación de recursos marisqueiros*. ARouSA.

Agradecementos

Este traballo non se podería realizar sen a colaboración das asistencias técnicas da Confraría de O Grove; Alexia, Marta, Martín e Suso, que nestes anos participaron nas mostraxes. Por outra parte, resultou fundamental o traballo dos forquilleiros- mostreadores, Alfonso (O Grove), Paulo, Lino, Paco, José Benito e José María (Cambados).

